

Sygn. akt VII U 1059/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2015 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Lucyna Stąsik-Żmudziak

Protokolant Sekretarz sądowy Katarzyna Trafisz

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2015 roku w Lublinie

sprawy M. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników

o wypłatę części uzupełniającej świadczenia

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników

z dnia 18 maja 2015 roku znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje M. K. od dnia (...) roku prawo do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej w pełnej wysokości.

VII U 1059/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18.05.2015r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego powołując się art. 28 ust.4 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U 2015, poz.704) odmówił M. K. prawa do wypłaty części uzupełniającej emerytury wskazując, że nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej będąc nadal współwłaścicielką gospodarstwa rolnego o pow. 2,77ha. (decyzja k. 60ae)

Odwołanie od decyzji wniosła M. K., podnosząc, że zaprzestała działalności rolniczej jednakże nie może przekazać gospodarstwa rolnego ani sporządzić umowy dzierżawy ze względu na toczące się postępowanie spadkowe. (odwołanie k. 2as)

W odpowiedzi na odwołanie Prezes KRUS wnosił o oddalenie odwołania wskazując, że wnioskodawczyni nadal jest właścicielką gospodarstwa rolnego i nie przedłożyła do organu rentowego żadnego dokumentu potwierdzającego zaprzestanie działalności rolniczej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. w oparciu o decyzją z dnia 25.09.1991r. ma przyznaną emeryturę rolniczą od 01.01.1991r. (k-4ae).

W oparciu o przedłożoną przez małżonków R. K. i M. K. umowę dzierżawy z dnia 14.04.1993r., z której wynikało, że gospodarstwo rolne o powierzchni 3,05 wydzierżawili na okres dziesięciu lat L. W. (k-7ae) KRUS decyzją z dnia 02.08.1993r. podjął wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej w pełnej wysokości od dnia 01.04.1993r. (k-8).

Decyzją z dnia 09.04.2003r. (k-9) organ rentowy wstrzymał wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej od dnia 01.05.2003r. w związku z wygaśnięciem umowy dzierżawy z dnia 14.04.1993r.

W dniu 15.04.2003r. wnioskodawczynie przedłożyła kolejną umowę dzierżawy zawartą z A. J. na kolejny 10 letni okres (k-12) i na tej podstawie decyzją z dnia 25.04.2003r. podjęto wypłatę części uzupełniającej emerytury rolniczej od dnia 01.05.2003r. (k-18).

W kwietniu 2013r. minął okres wydzierżawienia przez wnioskodawczynię gospodarstwa rolnego. Decyzją z dnia 15.04.2013r. KRUS zawiesił wypłatę 100% części uzupełniającej emerytury rolniczej od dnia 01.05.2013r., wypłacając jedynie część składkową emerytury w kwocie 166zł. (k-24).

Po ustaleniu 07.02.2014r., że wnioskodawczynie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym oraz niezdolną do samodzielnej egzystencji i przyznaniu dodatku pielęgnacyjnego decyzją z dnia 04.04.2014r. emeryturę w części składkowej wypłacano razem z dodatkiem pielęgnacyjnym od dnia 01.02.2014r. w łącznej wysokości 375,65zł. (decyzja k. 38ae)

W dniu 29.04.2015r. M. K. złożyła do organu rentowego pismo (k-39) w którym zwróciła się o z prośbą o przywrócenie wypłaty zawieszanej części uzupełniającej emerytury rolniczej. Przedłożyła dodatkowe dokumenty w postaci wypisu rejestru gruntów, nakaz podatkowy za rok 2015 wskazujący, że małżonkowie K. są właścicielami gospodarstwa rolnego o pow. 2,77 ha fizycznych (k-48). Złożyła również pisemne oświadczenie M. M., poświadczane przez sołtysa, że od kwietnia 2013r. użytkuje on gospodarstwo rolne o powierzchni 2,77 ha M. K. (k-50) Dołączyła także skrócony akt zgonu, z którego wynikało, że jej mąż R. K. zmarł(...)W drodze testamentu jedynym spadkobiercą uczynił wnioskodawczynię, jednakże testament został podważony przez członków rodziny zmarłego męża i obecnie w Sądzie Rejonowym w Lubartowie I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt I Ns 403/13 toczy się postępowanie w sprawie nabycia spadku po zmarłym R. K..

W związku z toczącym się postępowaniem spadkowym wnioskodawczynie nie ma możliwości przekazania gospodarstwa rolnego ani zawarcia pisemnej umowy dzierżawy, którą można było by zgłosić do ewidencji gruntów. Gospodarstwo o pow. 2,77 ha składające się kilkunastu działek, oznaczonych w większości jako łąki trwałe i nieużytki oraz udział w wysokości 2/21 lasu nadal w ewidencji gruntów funkcjonuje jako własność małżonków R. i M. K.. Brak uregulowana prawnego nieruchomości uniemożliwia wnioskodawczynie samodzielne zawarcie umowy dzierżawy.

Wnioskodawczynie nie prowadzi działalności rolniczej już od 1993 roku, kiedy po raz pierwszy wydzierżawiono gospodarstwo L. W.. Sytuacja nie uległa zmianie w kolejnych okresach. Po upływie 10 letniego terminu pierwszej dzierżawy wnioskodawczynie wraz z mężem w kwietniu 2003r. zawarła kolejną zgłoszoną do ewidencji umowę dzierżawy na okres 10 lat z A. J.. Dzierżawca przejął gospodarstwo rolne i samodzielnie uprawiał. Na marginesie należy wskazać, iż mimo, że umowa dzierżawy już wygasła nadal ten dzierżawca figuruje w ewidencji gruntów.

W lipcu 2003 roku zmarł mąż wnioskodawczynie i M. K. pozostała sama. Nie ma dzieci ani żadnych bliskich krewnych. Mieszka na uboczu, przy lesie, na jednej z działek należących do gospodarstwa. Nie ma żadnego sprzętu rolniczego. Nie prowadzi żadnej działalności rolniczej na nieruchomościach rolnych wchodzących w skład należącego do niej gospodarstwa rolnego. Nie hoduje żadnych zwierząt a jedynie kilka kur na własne potrzeby. Obecnie ma 85 lat. Jest osobą chorą. Z powodu szeregu schorzeń, w tym: (...) w marcu 2014r. została uznana przez Lekarza Rzeczoznawcę KRUS za trwale całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym oraz niezdolną do samodzielnej egzystencji. Z uwagi na stan zdrowia nie jest w stanie wykonywać żadnych prac polowych. Wymaga pomocy ze strony osób drugich. Pomagają jej sąsiedzi, robią zakupy, wożą do lekarza. (k. 36ae)

Po wygaśnięciu umowy dzierżawy z A. A. ze względu na toczące się postępowanie spadkowe wnioskodawczyni nie mogąc zawrzeć formalnie nowej umowy dzierżawy nadal nie podjęła działalności rolniczej i na podstawie ustnej umowy dzierżawy przekazała gospodarstwo sąsiadowi M. M., który obok ma swoje pole. Wnioskodawczyni nadal opłaca podatek rolny związany z własnością gospodarstwa ale nie wykonuje na nim żadnych czynności gospodarczych. Grunty orne składające się z dwóch kawałków nadających się do uprawy obsiewa M. M.. Sieje tam zboże. W zamian za użytkowanie tych gruntów przekazuje część zboża wnioskodawczyni dla kur. W ramach zawartej umowy dzierżawy wnioskodawczyni opłaca podatek rolny, otrzymuje część plonów a dzierżawca M. M. zachowuje pozostałą część pożytków i otrzymuje dopłaty z ARiMR.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach emerytalnych wnioskodawczyni oraz jej zeznania (k. 16v as w zw. z k.18as) i zeznania M. M. (k. 17vas). Sąd uznał zarówno zeznania wnioskodawczyni jak i świadka za wiarygodne gdyż są one spójne i znajdują potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej przed organem emerytalnym, której nikt nie kwestionował. W szczególności Sąd dał wiarę, że wnioskodawczyni zawarła ustną umowę dzierżawy z M. M., w oparciu o którą przekazała mu gospodarstwo rolne gdyż sama z uwagi na stan zdrowia, podeszły wiek, brak jakiegokolwiek sprzętu rolniczego nie ma żadnych możliwości prowadzenia działalności rolniczej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą. Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 i 9-11.

Uznaje się, m.in. że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając: gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej: małżonkiem emeryta lub rencisty, jego zstępnym lub pasierbem, osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym, małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c; (ust. 4, pkt 1 art. 28 ustawy)

Zawarcie pisemnej umowy dzierżawy i zgłoszenie jej do ewidencji gruntów stwarza domniemanie, że właściciel gospodarstwa zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Jednakże domniemanie określone w art. 28 ust. 4 ustawy upada w razie wykazania, iż mimo posiadania przez emeryta lub rencistę, bądź jego małżonka, gospodarstwa rolnego, świadczeniobiorca faktycznie nie prowadzi na tym gruncie działalności rolniczej. Art. 28 ust. 4 ustawy należy bowiem interpretować w powiązaniu z art. 6 pkt 1 i pkt 3 ustawy, w którym podmiotem ubezpieczenia nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, lecz wyłącznie osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym, a nadto w zgodzie z art. 38 pkt 1 ustawy zawierającym domniemanie, iż właściciel gruntów zaliczonych do użytków rolnych lub zarejestrowany jako dzierżawca takich gruntów prowadzi na nich działalność rolniczą. Porównanie ustępów 1 i 4 art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie może prowadzić do utożsamienia pojęcia "prowadzenie (kontynuowanie) działalności rolniczej" z pojęciem "własności lub posiadania gruntu", ponieważ pojęcia te są nieprzystawalne.

W utrwalonym orzecznictwie sądowym od wielu lat funkcjonuje pogląd, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Wynika to z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 r. w sprawie II UZP 5/04, w której SN dokonał wykładni przepisu art. 24 ustawy, którą Sąd Okręgowy orzekający w sprawie w pełni podziela. Identycznie

wypowiadały się w tej materii sądy apelacyjne twierdząc, że nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (np: wyrok SA w Łodzi z 18.09.2014r. w sprawie III AUa 2548/13, SA w Białymstoku z 05.03.2014r. w sprawie III AUa 1348/13, SA w Gdańsku z 25.09.2013r. w sprawie III AUa 41/13).

Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczyni nadal jest właścicielką gospodarstwa rolnego o pow. 2,77 ha, chociaż w związku z toczącym się postępowaniem spadkowym nie zostały uregulowane wszystkie formalności. Wnioskodawczyni opłaca z tytułu własności podatek rolny jednakże w gospodarstwie tym nie prowadzi działalności rolniczej od 1993 roku, od kiedy to nastąpiło trwałe jej zaprzestanie. Od zawarcia pierwszej umowy dzierżawy działalność rolnicza wnioskodawczyni ustała i nigdy nie została podjęta. O podjęciu tej działalności nie może świadczyć fakt, że po wygaśnięciu w 2013 roku umowy dzierżawy z A. J. nie przedłożyła kolejnej pisemnej umowy zgłoszonej do ewidencji gruntów, skutkiem czego było zawieszenie w całości wypłaty części uzupełniającej emerytury. W trakcie było postępowanie spadkowe i wnioskodawczyni nie miała możliwości samodzielnego zawarcia takiej umowy. W 2014 roku na podstawie ustnej umowy dzierżawy gospodarstwo wydzierżawiła kolejnej osobie. Nie zawarła pisemnej umowy dzierżawy i nie zgłosiła jej do ewidencji gruntów, ale nie mogła tego zrobić wobec nieuregulowanej prawnie sytuacji gospodarstwa. Mimo to nie można twierdzić, iż umowa dzierżawy zawarta niezgodnie z art. 28 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników jest nieważna. Ważność umowy dzierżawy nie zależy od zachowania formy pisemnej. Umowa dzierżawy zawarta w tej formie i zgłoszenie jej odpowiedniemu organowi ma jedynie znaczenie takie, że właściciel gospodarstwa nie musi dla celów związanych z wypłatą świadczenia w pełnej wysokości udowadniać, że zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Tak więc wskazany artykuł nie stanowi podstawy do oceny zawartych umów pod kątem ich ważności, lecz ma jedynie znaczenie w zakresie rozkładu ciężaru dowodu. (tak SA w Białymstoku w wyroku z dnia 14.10.2014r. w sprawie III AUa 748/14

W ocenie Sądu wnioskodawczyni udowodniła, że nie prowadzi działalności rolniczej, zaprzestała jej w sposób trwały w 1993 roku, nie doszło do jej podjęcia po wygaśnięciu umowy dzierżawy w 2013 roku, zatem od dnia złożenia wniosku, tj. (...) ma prawo do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej w pełnej wysokości.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.